

מידעון להורים

בס"ד, תשרי תשפ"ד, פרשת האזינו, שבת תשובה

דברי פתיחה

הרב שרגא פרוכטר, ראש הישיבה

שלום רב להורים ולבנים היקרים מאוד.

בראשית דבריי ברצוני לאחל להורים, לבנים, לידידי הישיבה גמר חתימה טובה, ושבעה"ת תפילותינו יתקבלו ברצון.

שבת שובה, שבת לפני יוהכ"פ
הבא עלינו אי"ה לטובה. התלבטתי מאוד על איזה נושא לכתוב את הדברים. האם על מצוות הווידוי ביוהכ"פ, האם על תפילת הנעילה, אולי על תפילת כל נדרי.....באמת שיש המון מה לכתוב.

אך החלטתי, החלטתי לכתוב ולהביא סיפורים בנושא - מצוות שבין אדם לחברו. אשלב בתחילת דבריי דברים חשובים מאוד לפרשת השבוע - פרשת האזינו.

נראה לי שברור לכם מדוע. אנחנו נכנסים ליוהכ"פ כאשר החברה הישראלית שסועה. המון חילוקי דעות רועמים בכל נושא שעולה על הפרק, מחלוקות, קשיים חברתיים, אלימות ברחובות, אלימות כנגד שוטרים, קללות נוראיות, אמירות קשות ביותר כנגד תומכי ומתנגדי הרפורמה ועוד ועוד..... אני באופן אישי יכול להעיד, שכשאני רואה מה מתרחש בחברה הישראלית, בציבור הישראלי אני מזועזע !! ממש !!

ישיבת "בני עקיבא" גבעת שמואל
בשיתוף המרכז הרפואי "שיבא"

הקפות שניות

תשפ"ד

בשמחה והודיה ל' יתברך שבינו לשוב לתורה, ולחסיק באסורות הקפות שניות כחוב עט במרכז הרפואי יתל השומרי" - יחד עם בנינו, בוגרינו ובני משפחותיהם ולזכות לשמח את חולי עט ישראל

ההקפות יתקיימו אי"ה במוצש"ק שמחת תורה
כב' תשרי (7/10) בשעה 20:30
בכניסה לבנין האיטפוז המרכזי.

השתתפותכם בערב זה חשובה מאוד - אבקש מכולם להגיע
בואו בשמחה,
הרב שרגא פרוכטר - ראש הישיבה

פרשת האזינו

אפתח בנקודה חשובה מאוד על פרשת השבוע - מסר מדהים !!!

התורה בתחילת הפרשה אומרת "האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי" (דברים לב' א'). **פרשת האזינו משתלבת היטב עם ראש השנה - מחד, יום הכיפורים - מאידך, והחג הממשמש ובא - חג הסוכות.** מצד אחד ר"ה הוא בבחינת שמים, ויום הכיפורים בבחינת ארץ.

בר"ה אין מזכירים בתפילות שום דבר מענייני הארץ והארציות. אומנם אומרים "זכרנו לחיים" ו"בספר חיים" וכו', אבל זוהי תוספת מאוחרת מהגאונים, ואינה מעכבת, שאם שכח ולא אמר אין מחזירים אותו. **עיקר התפילות בראש השנה - על מלכות שמים, על המלכת ה' בעולם.** השופר אומנם מרמז על התשובה כמו שכתוב ברמב"ם: עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם", אבל רק בדרך רמז בלבד. **מאידך - ביום הכיפורים אנו עוסקים בארציות** היותר שפלה, בכל מיני חטאים ועוונות ופשעים, מכבסים את הבגדים הצואים, ומתוודים במשך כל היום.

אך מצד שני, אם נסתכל אחרת נראה שיום הכיפורים הוא בבחינת שמים וראש השנה בבחינת ארץ. ביום הכיפורים מתרוממים מהארץ ומסתגרים בבית הכנסת, והוא יום אסור באכילה שתייה רחיצה סיכה וכו'. ובשו"ע או"ח סימן תר"י סעיף ד' כתוב "דומים למלאכי השרת" ואילו בר"ה מצווה לאכול ולשתות כמו שכתוב "לכו איכלו משמנים ושתו ממתקים...כי קדוש היום לאדוננו וכו'" (בנחמיה ח' י').

אלא ששני הדברים אמת. בין ר"ה ליו"כ יש גם "האזינו השמים" וגם "ותשמע הארץ". ההבדל בניהם הוא זה: בר"ה אנחנו מורידים את השמים על הארץ וביזה"כ להיפך מרימים את הארץ אל השמים.

בר"ה אומנם מבקשים עול מלכות שמים, אבל שמלכות זו תתגלה בארץ- "מלוך על כל העולם כולו בכבודך והינשא על כל הארץ ביקרך" וכן "בא"ה **מלך** על כל הארץ". מאידך, ביו"כ בכוח התשובה "זדונות נעשו כזכויות" כמו שמובא ביומא (פו). הארציות מתרוממת לשמים, **האדם שקוע כל השנה בחומריות וביום הכיפורים מתרומם ודומה למלאכי השרת.**

אף בכל אדם **יחיד** ישנם שמים וארץ. המחשבה והשכל שבמוח- השמים, והמעשה והפעולה והגשמיות- הארץ. יש אדם שמחשבותיו וכוונותיו טובות מאוד, אך כל זמן שלא מחבר אותם אל המעשה והפעולה וכל זמן שאינו מוציא את המחשבה מהכוח אל הפועל לא עשה ולא כלום, וכן להיפך מעשה לבד בלי כוונה גם לא עשה כלום. לכן אע"פ שהתשובה והצעקה יפה לעולם, בעשרת הימים שבין ר"ה ויו"כ היא יפה ביותר ומתקבלת היא מיד. צריך האדם לשלב בין השמים לבין הארץ, בין השכל שבמוח לפעולה הגשמית, ואז זדונות יעשו כזכויות ויכריע עצמו לכף זכות ויזכה להיחתם עם הצדיקים לאלתר.

3

כשאנו קוראים את שירת האזינו ומתכוננים לקראת חג הסוכות - חג שמחבר בין שמים לארץ, אנו צריכים מצד אחד להפנים את פרשת האזינו - לקחת אחריות על מעשינו. אם נקשיב ונעשה לפי מה שהשירה מלמדת אותנו - שהכול תלוי בנו, אז ה' יתב' יהיה בתוכינו ונזכה בע"ה לחיים טובים.

ומה קורה בחג הסוכות ??? בחג הסוכות שיוצאים מהבית, יוצאים לטבע, בונים את הסוכה מקרשים ומסמרים - דברים ארציים, אך לאחר שהסוכה מוכנה - ה' ישכין את שכינתו בתוכה, נזכה ל - "צילא דמהימנותא" - צילו של ה' יתב', וזה ממש לקדש את הגשמיות.

אם נדע להפנים את ראש השנה- השמיים, ואת יום הכיפורים - הארץ, נוכל לצאת בשמחה לחג הסוכות ולחבר בין ארץ ושמיים, לקדש את הארץ, ובע"ה נזכה לסוכות שהוא - "זמן שמחתינו" - השמחה היא שאנו בחג זה מחברים בין שמים לארץ.

REDMI NOTE 9 AI QUAD CAMERA

יום הכיפורים.

4

עבירות שבין אדם לחברו אין יוהכ"פ מכפר
עד שירצה את חברו

המחבר פוסק בשולחן ערוך, או"ח תר"ו - א': **עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכיפורים מכפר עד שיפייסנו: אפילו לא הקניטו אלא בדברים, צריך לפייסו. ואם אינו מתפייס בראשונה, יחזור וילך פעם שניה ושלישית, ובכל פעם יקח עמו שלושה אנשים. ואם אינו מתפייס בשלושה פעמים אינו זקוק לו."**

החיוב לפייס את חברו נובע מאיסור **אונאת דברים** (שלמדנו בחודש אלול) הכתוב בתורה: **"ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלוקיך כי אני ה' אלוקיכם"**. חז"ל בספרא דרשו שהפסוק מדבר על אונאת דברים. חז"ל הוסיפו: **"גדולה אונאת דברים מאונאת ממון, שבאונאת דברים הוא אומר ויראת מאלוקיך"**. **המשנה ברורה מוסיף** - שבמשך כל ימות השנה אדם שפגע בחברו וצריך לפייסו לעשות זאת בהקדם האפשרי, ואם דחה את הדבר, המועד האחרון הוא ערב יום הכיפורים. בוודאי שאם חייב לחברו ממון לפרוע לו עד מועד זה אא"כ חברו מסכים לדחיית פרעון החוב.

איך הולכים לפייס חבר בפועל ???

ראוי ללכת בצורה ישירה אל הנפגע עצמו על מנת לפייסו, אם קשה לאדם ללכת בעצמו בגלל בעיה פיזית או בגלל בוש, או שקיימת סבירות שחברו לא יתרצה אם ייגש אליו ישירות, אז- ניתן להשתמש בגורם שלישי, חבר או מכתב רגיל, מסרון, לשלוח במייל, פקס וכדו'. ניתן גם להשתמש בטלפון על מנת לפייס את חברו, לפעמים אנשים מתביישים ללכת והם יכולים לעשות זאת ע"י פלאפון. אם החבר לא נענה לבקשת הסליחה בפעם הראשונה, מבקש הסליחה צריך לחזור פעם שניה ושלישית, וכל פעם שיאמר דברים שונים, ושלא יחזור על אותם דברים. אם האדם פגע ברבים ומבקש מהם סליחה, צריך לפרט את החטא/ים שעליהם הוא מבקש. אם הנפגע לא מתרצה באף פעם, אין צורך להמשיך, אבל אם רוצה יכול לעשות זאת שוב פעם.

ומה קורה שהתלמיד פגע ברבו או במוריו ???

התלמיד צריך לגשת לרב ולבקש סליחה ומחילה, וצריך ללכת עד שיתרצה אפילו אם מדובר בפעמים רבות. הרמ"א מוסיף - שאסור לנפגע להיות אכזרי ולא למחול, אלא למטרות חינוכיות שהפוגע יתחרט וישוב בתשובה שלמה.

ומה קורה לגבי ההורים ??

כל אחד צריך לבקש מחילה מהוריו (בתוספת חיבוק), אשתו ואפילו מילדיו שמא חטא כנגדם.

ברצוני לסיים את החלק הראשון מתוך פסוק בשירת האזינו שנקרא השבת. הפסוק אומר כך: **הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט א-ל-אמונה ואין עול צדיק וישר הוא"**. ה' יתב' מתואר בפסוק כ-"צדיק וישר". הנצי"ב מוואלוז'ין בפירושו "העמק דבר" מסביר ששני תארים אלו קשורים להנהגת ה' את העולם. ה' צדיק ולכן אינו סובל עבירות שבין אדם למקום שהחמורות

שבהן גרמו לחורבן בית ראשון. ה'גם אינו סובך משחיתויות הגורמות לעבירות שבין אדם לחברו, וגם אם המעשים נעשו לשם שמיים, זו הייתה "שנאת חנם" שגרמה לחורבן הבית השני. כנגד שני סוגי העבירות מופיעים התארים "צדיק וישר". "צדיק" כנגד עבירות שבין אדם למקום ואילו "ישר" כנגד עבירות שבין אדם לחבירו. לכן, עלינו להדר לפני יוהכ"פ ולבקש סליחה מה' יתב' ומהחברים ובעזרהי"ת נזכה אי"ה לבניית הבית השלישי במהרה בימינו.

הרב עמיטל זצ"ל שהיה ראש ישיבת ההסדר בהר עציון, הציע שתי עצות לתלמידיו לקראת יוהכ"פ, ואני מבקש להציע לכם, בניי היקרים, את העצות האלו.

עצה ראשונה - להעביר על המידות...

"מעשה בר' אליעזר שירד לפני התיבה ואמר עשרים וארבע ברכות [בתענית על בצורת] ולא נענה. ירד רבי עקיבא אחריו ואמר 'אבינו מלכנו, אין לנו מלך אלא אתה, אבינו מלכנו, למענך רחם עלינו' - וירדו גשמים. הווי מרנני רבנן [היו החכמים מרננים (על הצלחתו של רבי עקיבא מול כישלוננו של רבי אליעזר)]. יצתה בת קול ואמרה: 'לא מפני שזה גדול מזה, אלא שזה מעביר על מידותיו וזה אינו מעביר על מידותיו' (תענית כ"ה,ב). רבי אליעזר נהג להקפיד על עקרונותיו בכל מצב, ואילו רבי עקיבא היה מוכן לוותר ולהתפשר בשעת הצורך. הגמרא בראש השנה דף יז,א אומרת: "כל המעביר על מדותיו, מעבירין לו על כל פשעיו, שנאמר 'נושא עון ועובר על פשע' (מיכה ז', יח) - למי נושא עון? למי שעובר על פשע"

אנחנו מזכירים את רבי עקיבא בתפילת כל נדרי, אולי זו סיבה נוספת מדוע מזכירים את רבי עקיבא דווקא ברגע הגדול של כניסתנו ליום כיפור.

העבודה על מידותינו פנימית וצריך לשפר אותם, לוותר לאחרים. "להעביר על המידות" פירושו להיות מסוגלים להשתחרר ממקום קודם, "כל נדרי ואסריי" מכל המקום בו היינו כבולים ומורגלים. רבי עקיבא לימד אותנו, שמי שהוא הרוג מלכות, ומוסר את נשמתו כשסורקים את בשרו במסרקות של ברזל באומרו "שמע ישראל", הוא זה שבחיייו היומיים, היה ותרן גדול... זה יום כיפור - אמר הרב עמיטל.

ברצוני להביא סיפור חסידי שמלמד המון על העניין – להעביר על המידות.

6

מסופר על חסיד אחד שנהג לתת לרבו חלק מרווחיו, וב"ה עסקיו פרחו ושגשגו. פעם אחת הגיע לבית רבו ולא מצאו, וכששאל היכן הוא השיבו לו בני הבית כי הוא מבקר אצל רבו שלו, החוזה מלובלין. החסיד התפלא לשמוע שגם לרבו יש רב, וכאיש עסקים ערך במהירות את החשבון המתבקש: עד שאני נותן מכספי פדיון לתלמיד - אלך אצל הרב, החוזה מלובלין עצמו. ואכן, מאותו היום ואילך לא ביקר עוד אצל רבו, ובמקומו התחיל ללכת אל החוזה. והנה, אט אט החלו עסקיו להידרדר, עד שירד מנכסיו. החסיד המרושש בא נבוך אל החוזה מלובלין לשאול אותו כיצד זה הצליחו עסקיו אצל התלמיד ואילו אצל הרב כשלו, והלה השיב לו: "כל זמן שלא דקדקת למי אתה נותן את הכסף - גם בשמים לא בדקו אם מגיע לך; אך ברגע שהתחלת אתה לבדוק למי עדיף לתת את הכסף, החלו גם בשמים לבחון אם אין מי שראוי ממך להצלחה..."

לפעמים אנו נוטים לדקדק יתר על המידה עם השני, להעיר לו על כל מה שלא בסדר ולשמור בקנאות על כל מה שמגיע לנו. המסר של הגמרא הוא שעלינו לוותר מדי פעם, ולא להגן על כל דבר קטן הנוגע לנו. ואם אנו לא נקפיד ונדקדק יותר מדי על חברינו, גם ה' יתב' לא יקפיד יתר על המידה על חטאינו, ובע"ה יוציא משפטנו כאור לזכות.

עצה שנייה של הרב עמיטל – **לקדש שם שמיים** (אני מדבר על זה המון בישיבה, מהי השליחות שלנו ומה התפקיד שלנו בעולם הזה מידי יום ובמיוחד בתקופה האחרונה)

הברייתא ביומא פ"ו ע"א מונה את ארבעת חילוקי הכפרה: **"עבר על עשה ושב - אינו זז משם עד שמוחלין לו... עבר על לא תעשה ועשה תשובה - תשובה תולה ויום הכיפורים מכפר... עבר על כריתות ומיתות בית דין ועשה תשובה - תשובה ויום הכיפורים תולין ויסורין ממרקין... אבל מי שיש חילול ה' בידו - אין כח לא בתשובה לתלות ולא ביום הכיפורים לכפר ולא ביסורין למרק, אלא כולן תולין ומיתה ממרקת."**

הגמרא שם שואלת "היכי דמי חילול ה'", ומביאה כמה דוגמאות: **"אמר רב: כגון אנא, אי שקילנא בישראל מטבח ולא יהיבנא דמי לאלתר [כגון אני, אם אקח בשר מהקצב ולא אשלם מיד (ובכך אגרום לרואים לחשוב שבגלל מעמדי אני מרשה לעצמי לקבל תנאים מיוחדים)]... אביי אמר, כדתניא: '...אבל מי שקורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים, ואין משאו ומתנו באמונה ואין דיבורו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו? אוי לו לפלוני שלמד תורה, אוי לו לאביו שלמדו תורה, אוי לו לרבו שלמדו תורה, פלוני שלמד תורה - ראו כמה מקולקלין מעשיו וכמה מכוערין דרכיו."**

הרב עמיטל זצ"ל, אמר כך :

כאנשים דתיים בכלל, וכבני ישיבה בפרט, אנו מייצגים את היהדות ואת עולם התורה. דבר זה מחייב אותנו לשמור על הליכות נאות בכל אשר נפנה, כדי שלא נגרום חס וחלילה לחילול כבוד התורה ולחילול ה', שאפילו יום הכיפורים אינו מכפר

יליבה ליהוא ביה

עליו. הדוגמה שמביא רב היא אמנם קיצונית מאוד, וייתכן בהחלט שהיא תקפה רק ביחס לאדם גדול כמותו, אך ניתן בכל זאת ללמוד ממנה עד היכן צריכה להגיע ההקפדה על התנהגות נאותה של מי שמייצג את התורה ואת היהדות בחברה. (במיוחד בימים אלו אנחנו מצווים לקדש שם שמים)

סיפורים נוספים בנושא חשוב זה.

הבעל שם טוב זיע"א בא לעיר אחת קודם ראש השנה. ושאל את אנשי העיר: "מי עובר כאן לפני התיבה בימים הנוראים?" אמרו לו: "רב העיר". שאל הבעל שם טוב: "כיצד הוא נוהג בתפילתו?" אמרו לו: "כל הווידויים של יום הכיפורים הוא אומר בניגונים של שמחה". שלח הבעל שם טוב אחריו ושאלו: "מפני מה מזמר מר את הווידויים בשמחה?" אמר לו הרב: "**עבד שמנקה חצרו של מלך מן הטינופת, אם הוא אוהב את המלך הריהו שמח מאוד בשעה שהוא מנקה את החצר מן האשפה ומזמר ניגונים של שמחה, שהרי הוא עושה נחת רוח למלך**"! אמר הבעל שם טוב: "יהי חלקי עמכם".

פעם אחת בערב יום הכיפורים נקבצו כל החסידים המסתופפים בצילו בבית התפילה של הרב הקדוש רבי משה לייב מסאסוב, והמתינו והוא לא בא, דרכו בקודש היה שלא ימתינו לו המתפללים. התחילו לומר "כל נדרי". דרשו החסידים אחרי שורש הדבר ונדע להם, כי בעת הליכתו לבית הכנסת שמע קול ילד אחד בוכה וצועק עד מאוד, וירוץ למקום הזה

וירא כי אין איש- אם הילד הלכה לבית הכנסת והניחה ילד בוכה. חמל עליו הרב, שיחק עימו ודיבר עימו עד ששינה נפלה על הילד, **ואז הלך להתפלל "כל נדרי"**.

קצת על מידת הוויתור.

אחד מהדברים שעלינו לקבל במהלך יום הכיפורים היא מידת הוויתור, ונקודה זו משתקפת כבר באווירה המיוחדת של עבודת יום הכיפורים. אחת מן העבודות המרכזיות של יום הכיפורים היא מעשה הקטורת. נאמר בירושלמי ברכות (ד,ב) : 'אמר רבי יוסי לא הוקשה **תפילת המנחה** לתמיד של בין הערבים אלא **לקטורת** מה טעם תכון תפילתי קטורת לפניך. הערך של תפילה מתעצם ביום הכיפורים גם משום שהקטורת היא עבודה מרכזית וייחודית ביום הכיפורים. ואף בימינו, שבית המקדש חרב וחסרה לנו עבודת הקטורת, עדיין הקטורת נוכחת בתוך בתי הכנסיות, וכדברי רבי שמעון חסידא:

"כל תענית שאין בה ממושעי ישראל"

אינה תענית, שהרי חלבנה ריחה רע, ומנאה הכתוב עם סממני קטרת. אביי אמר, מהכא: 'ואגודתו על ארץ יסדה'" (כריתות ו' ע"ב).

8

עוצמתה של הקטורת בכך שהיא מכילה אחד עשר הסממנים, סוגים שונים של בשמים. אין מקריות במספר זה, שטורחים חכמים ומפרטים ומדגישים ומזהירים עליו, שאם חיסר אחד מהם חייב מיתה. אולם מדוע הקטורת מורכבת מאחד עשר סממנים?! ממה נפשך, היינו מצפים לשנים עשר סממנים כנגד שבטי ישראל או לחילופין למניין של עשרה סממנים (כמניין עשרה אנשים). מדוע יש להפר את האיזון המספרי על ידי נתינת החלבנה בתוך סמני הקטורת?

בדרך כלל נוח לו לאדם להיות יחד עם חבריו, אולם ביום הכיפורים יש צורך להפר את האיזון הרגיל. אנו מערבבים את החלבנה שריחה רע עם שאר הבשמים ואבוי לנו אם נעיז להוציאה מתוך התערובת.

הדרישה היא לפתוח את הלב ולצרף את כולם ביום זה. סביר להניח שבית הכנסת יכיל בתוכו לא רק את החברים הקרובים והידידים אלא גם אנשים שלא היינו משתוקקים להיות בחברתם בחיי השגרה. בערים הגדולות, שבתוכן ציבור מגוון, מסתופפים יהודים רבים דתיים וחילונים ויושבים יחדיו ומתפללים. כולם נכנסים יחדיו למכתשת והופכים להיות דק-דק – עיסה אחת. ביום שהוא כה מיוחד שאין בו הנאות הגוף, הכול שובת, הכול נעצר וגבהות הלב מתמסמסת. השביתה ביום הכיפורים תורמת להסרת המחיצות, לביטול המעמדות. כולם נעמדים יחדיו ללא גבהות לב. ה' יתב' ממתין שנדע להעביר על מידתנו ונהיה מוכנים לוותר ופחות להקפיד על מי ששונה מאתנו.

יהי רצון שנזכה ליום של בית הכנסת, של שקט נפשי, נסיר את המתחים הפיזיים וניתן לנשמה את הכוח להתעלות. יום של תפילה ולימוד ולא יום של שיחה בטלה. יום של אהבה ולא יום של תחרות. יום שבו עשן של קטורת, של אחדות, ייתמר בבתי הכנסת, וכך בע"ה יעביר ה' על מידותיו – יחוס וירחם עלינו.

שבת שלום ומבורך
שנה טובה וגמר חתימה טובה
אוהבכם ומוקירכם
שרגא פרוכטר-ראש הישיבה

